

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ตัวแทนของครัวเรือนของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเมื่อเก็บข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ ใช้การคำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Statistical Package for Social Science, SPSS/PC⁺) ซึ่งสถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นต่อน (Stepwise Method)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายได้ของครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 167,715 บาทต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำการเกษตร 3 คน มีพื้นที่ของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 8.55 ไร่ ประเด็นต่อมากลางได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 45.90 ได้รับข่าวสารจากโทรทัศน์ 4-6 ครั้งต่อปี ร้อยละ 67.30 ไม่เคยได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 74.60 ไม่เคยได้รับข่าวสารจากวิทยุ ร้อยละ 61.50 ไม่เคยได้รับข่าวสารจากหอกระจายข่าว ร้อยละ 91.70 ไม่เคยได้รับข่าวสารจากโปสเตอร์การประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแผ่นพับ และร้อยละ 99.00 ไม่เคยได้รับข่าวสารจากอินเทอร์เน็ต ส่วนการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 85.60 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมและการเป็นสมาชิกองค์กรต่างๆ

ในหมู่บ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.40 ไม่เคยเป็นสมาชิกองค์กรใดในหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 การปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติในอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกร พบว่า ภาพรวมมีระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง มีค่าระดับการปฏิบัติเฉลี่ยรวม 2.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ค่าระดับการปฏิบัติที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับ 2.51-3.50

การป้องกันรักษาป่าไม้ พบว่า เกษตรกรมีระดับการปฏิบัติในประเด็นการป้องกันรักษาป่าไม้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ซึ่งระดับการปฏิบัติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) ร่วมกำหนดขอบเขตแหล่งที่ทำกินของหมู่บ้าน (2) ตรวจสอบพื้นที่ป่าไม้ในเขตรับผิดชอบของหมู่บ้าน (3) กีดกันผู้บุกรุกแผ้วถางป่าในเขตรับผิดชอบของหมู่บ้าน (4) ให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ในการป้องกันรักษาป่า (5) รายงานผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้เมื่อพบเห็นผู้บุกรุกตัดต้นไม้ทำลายป่าในหมู่บ้าน (6) ร่วมกันทำพิธีการบวชป่า

การปลูกป่า พบว่า เกษตรกรมีระดับการปฏิบัติในประเด็นการปลูกป่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ซึ่งระดับการปฏิบัติมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) ปลูกต้นไม้ในที่ดินที่ครอบครองอยู่หรือเป็นเจ้าของ (2) ทำการปลูกป่าเพื่อใช้เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้าน (3) ปลูกต้นไม้ตามโครงการปลูกป่าของรัฐ (4) ปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก (5) ร่วมซ่อมแซมต้นไม้ที่ตายหลังทำการปลูก (6) ดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ที่ทำการปลูก

การป้องกันไฟป่า พบว่า เกษตรกรมีระดับการปฏิบัติในประเด็นการป้องกันไฟป่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ซึ่งระดับการปฏิบัติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) ตรวจสอบควบคุมป้องกันมิให้เกิดไฟป่า (2) ทำการดับไฟป่ารอบหมู่บ้านเมื่อเกิดไฟไหม้ (3) ทำแนวป้องกันไฟป่ารอบหมู่บ้าน (4) การให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ในการป้องกันไฟป่า (5) รายงานผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้เมื่อเกิดไฟไหม้ป่า (6) ทำการเผาก่อนเพื่อทำแนวกันไฟ

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า เกษตรกรมีระดับการปฏิบัติในประเด็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 ซึ่งระดับการปฏิบัติมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) แนะนำเพื่อนบ้านให้ทราบถึงประโยชน์ของป่าไม้และโทษอันเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า (2) แนะนำเพื่อนบ้านให้ทราบถึงอันตรายอันเกิดจากไฟป่า (3) ชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ (4) เผยแพร่ความรู้และการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้ให้แก่ลูกหลาน (5) เผยแพร่ความรู้ในการเกี่ยวการป้องกันไฟป่า (6) เผยแพร่ความรู้ในการทำแนวกันไฟ

การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า เกษตรกรมีระดับการปฏิบัติ ในประเด็นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 ซึ่งระดับการปฏิบัติมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) ประชาสัมพันธ์เพื่อนบ้านมิให้บุกรุกทำลายป่าไม้ (2) ประชาสัมพันธ์เพื่อนบ้านมิให้กระทำความผิดกฎหมายป่าไม้ (3) ประชาสัมพันธ์เพื่อนบ้านให้ร่วมกันปลูกป่าตามนโยบายของรัฐ (4) ชักชวนเพื่อนบ้านให้เข้าร่วมกันปลูกป่าตามนโยบายของรัฐ (5) ประชาสัมพันธ์และช่วยจัดกิจกรรมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของหมู่บ้านและของรัฐ (6) จัดตั้งหน่วยประชาสัมพันธ์เพื่อแนะนำประชาชน

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามกับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกร ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลกับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกร มี 5 ตัวแปรคือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญ โดยอายุ มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเชิงลบ ส่วนระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 3 ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

3.1 ปัญหาของเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่มีการบุกรุกถางป่าไม้เพื่อทำการเกษตรเป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 35.8 รองลงมาเกษตรกรประสบปัญหาการไม่เข้าใจในการอนุรักษ์ป่าไม้ที่ถูกต้องเป็นลำดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 31.50 และปัญหาลำดับสุดท้ายคือ ชาวบ้านไม่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 4.30

3.2 ความต้องการของเกษตรกร

จากการศึกษาความต้องการของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีต้องการจัดสรรพื้นที่ทำกินให้แก่ชาวบ้านเป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 30.20 รองลงมาเกษตรกรต้องการให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นลำดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 29.50 ลำดับต่อมา

เกษตรกร ต้องการให้มีกฎหมายคุ้มครองป่าไม้และมีบทลงโทษรุนแรงผู้ที่กระทำความผิดอย่าง และลำดับสุดท้ายเกษตรกรมีความต้องการให้มีการทำแนวกันไฟป่า (โดยมีเจ้าหน้าที่กำหนด) คิดเป็นร้อยละ 4.50

3.3 ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร

จากการศึกษาข้อเสนอแนะ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะ ควรมีเวรยามในการตรวจไม่ให้มีผู้ลักลอบตัดต้นไม้และมีคูแฉ่งป้องกันไม่ให้เกิดไฟป่าเป็นลำดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 25.40 รองลงมาควรมีการณรงค์และปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นลำดับที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 22.20 และลำดับสุดท้ายเกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ควรมีหน่วยงานราชการเข้ามาดำเนิน โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แบบผสมผสานในรูปแบบการทำงานร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับเกษตรกรให้เกษตรกรกับทรัพยากรป่าไม้อยู่ร่วมกันพึ่งพาอาศัยกัน คิดเป็นร้อยละ 4.50

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง คือ การป้องกันรักษาป่า การป้องกันไฟป่า และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แต่มีบางหัวข้อประเด็นการปลูกป่าที่เกษตรกรมีระดับการปฏิบัติมาก ได้แก่ (1) ปลูกต้นไม้ในที่ดินที่ครอบครองอยู่หรือเป็นเจ้าของ (2) ทำการปลูกป่าเพื่อใช้เป็นป่าชุมชนของหมู่บ้าน (3) ปลูกต้นไม้ตามโครงการปลูกป่าของรัฐ (4) ปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก (5) ร่วมซ่อมแซมต้นไม้ที่ตายหลังทำการปลูก (6) ดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ที่ทำการปลูก และประเด็นที่มีระดับการปฏิบัติน้อยในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่า จึงทำให้ประเด็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีระดับการปฏิบัติน้อย

การทดสอบสมมติฐาน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม พบว่า การปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้คือ อายุ มีผลเชิงลบ ส่วนระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ต่างมีผลเชิงบวกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อายุของเกษตรกรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีอายุน้อยมีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าไม้มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก ระดับการศึกษา เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (สุทธิ, 2543) อ้างโดยมงคล (2536 : 30) พบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้ประชากร มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติ คือผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมคำนึงถึงการอนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์ที่คุ้มค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนประเด็น รายได้ของเกษตรกร การได้รับ ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กล่าวคือ เกษตรกรที่มีรายได้มากก็จะมีระดับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรมาก ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาของ พันธุ์ศักดิ์ (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บนที่สูง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือน จำนวนพื้นที่ถือครอง การได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประเด็นต่อมาการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการศึกษา พบว่า การได้รับ ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับการปฏิบัติ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงว่า ผู้ที่ได้รับข่าวสารมากจะมีผลต่อระดับการปฏิบัติใน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่ได้รับข่าวสารน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอินทราณี (2536) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ประชาชนในเขตตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่พบว่า กระบวนการรับรู้เรื่องการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติที่ชาวบ้านได้รับมากที่สุดคือ ได้ยินได้ฟังจากหอกระจายข่าว รายการโทรทัศน์ วิทยู การประชุม ซึ่งเรื่องราวที่ได้รับมีส่วนช่วยให้ประชากรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากการศึกษา พบว่า ความถึ ใน การฝึกอบรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับระดับปฏิบัติ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงว่า ผู้ที่ได้รับฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ป่อยครั้งจะมีผลต่อระดับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่ไม่เคยได้รับ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการ อันเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1. จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเกษตรกรอยู่ในระดับปฏิบัติน้อยมีดังต่อไปนี้ (1) การแนะนำเพื่อนบ้านให้ทราบถึงประโยชน์ของป่าไม้และโทษอันเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า (2) การแนะนำเพื่อนบ้านให้ทราบถึงอันตรายอันเกิดจากไฟป่า (3) การชักชวนเพื่อนบ้านให้ช่วยกันถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับป่าไม้ (4) การเผยแพร่ความรู้และการปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้ให้แก่ลูกหลาน (5) การเผยแพร่ความรู้ในการเกี่ยวข้องการป้องกันไฟป่า (6) เผยแพร่ความรู้ในการทำแนวกันไฟ ดังนั้นรัฐควรส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยใช้สื่อต่างๆ และมีเจ้าหน้าที่ไปให้เผยแพร่ความรู้ในการอนุรักษ์ เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรมีระดับการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

2. อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีอายุน้อยมีการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าไม้มากกว่าเกษตรกรที่สูงอายุ จึงต้องส่งเสริมให้มีการปลูกป่า การป้องกันรักษาป่า และ การป้องกันไฟป่าให้แก่เกษตรกรที่สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น

3. ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ได้รับการศึกษาสูงจะมีการอนุรักษ์มาก ดังนั้นควรสร้างความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แก่ผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อย

4. รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีรายได้มากก็จะมีระดับการปฏิบัติในการอนุรักษ์ทรัพยากรมาก ดังนั้นควรส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรแก่เกษตรกรที่มีรายได้น้อย

5. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ได้รับข่าวสารบ่อยครั้งจะมีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก ดังนั้นควรจะมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารโดยอาศัยการใช้สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ หอกระจายข่าว โปสเตอร์หรือแผ่นพับ และอินเทอร์เน็ต ในการใช้สื่อต่างๆ จะต้องเลือกให้เหมาะสมกับเกษตรกรให้มากที่สุด

6. การได้รับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ได้รับการฝึกอบรมบ่อยครั้งจะยิ่งมีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก ดังนั้นควรส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการฝึกอบรม

ดังนั้นในการวางแผนการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รัฐควรจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ โดยการให้ข่าวสาร จัดฝึกอบรม การเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์แก่เกษตรกร มีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติและให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิธีการป้องกันรักษาป่าที่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ ปลุกจิตสำนึกให้เกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อันจะส่งผลให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ มีการศึกษาเฉพาะอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ควรจะมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดเชียงใหม่ว่ามีปัจจัยใดที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ระหว่างคนพื้นราบกับบุคคลคนพื้นที่สูง
3. ควรมีการวิจัยถึงสาเหตุที่แท้จริงของการสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ นำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสภาพของพื้นที่
4. ควรมีการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้